

Nr 10.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, om vidtagande av åtgärder för omreglering av den kommunala indelningen.

Enligt 23 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 äger Kungl. Maj:t i sammanhang med fastställandet av ny löneroglering, bland annat, föreskriva, att pastorat, som anses allt för små för att bereda den prästerlige tjänstnehavaren full sysselsättning, må sammanslås till större pastorat. Varje pastorat, vare sig det består av en församling eller flera, utgör, enligt 11 och 19 §§ samma lag, i fråga om gäldandet av avlöningen till prästerskapet en ekonomisk enhet. Det är sålunda pastoratet i dess helhet, ej församlingarna var för sig, som ansvarar för avgifterna till prästerskapet, bygger prästgård o. s. v. Redan hava på åtskilliga håll önskemål uttalats, att denna ekonomiska gemensamhet måtte kunna utsträckas till andra kyrkliga utgifter än blott avlöningen till prästerskapet.

Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida icke, med utgångspunkt härifrån, ett ännu mera omfattande steg bör tagas sålunda, att den större ekonomiska enheten kommer att innefatta samtliga såväl den kyrkliga som den borgerliga kommunens ekonomiska angelägenheter och alltså icke allenast smärre församlingar förenas till större pastorat med gemensam kyrklig ekonomi, utan även smärre borgerliga kommuner förenas till större kommunala enheter med därav följande gemensam ekonomi. Önskligt vore, om därvid de nya större borgerliga kommunerna komme att sammanfalla med de ur den nu pågående nyregleringen på det kyrkliga området framgående pastoraten.

Skall på sådant sätt den nya pastoratsindelningen läggas till grund för en ny kommunal indelning, är dock att märka, att någon

gång även delning av mycket stora kommuner till smärre ekonomiska enheter torde befinnas önskvärd i sammanhang med delning av allt för stora pastorat.

I det långt övervägande antalet fall är det emellertid sammanslagning av smärre kommunala enheter till större kommuner som erfordras. Detta måste alltid bliva huvudsyftet för en omreglering sådan som den här ifrågasatta.

En sådan sammanslagning skulle i många fall stärka kommunernas ekonomiska bärkraft och tillika verksamt bidra till den skatteutjämnung olika kommuner emellan, som länge varit ett önskemål.

En annan fördel vore, att en betydande besparing kunde ske av personliga krafter i kommunernas tjänst. En minskning av antalet kommuner skulle medföra en motsvarande minskning av antalet kommunala myndigheter och institutioner. Och då alltmera kravet på pekuniär gottgörelse för arbete i kommunens tjänst tränger sig fram, skulle därmed också en betydande besparing i utgifter för kommunernas administration vinnas.

För överordnade myndigheter, såsom Konungens befallningshavande, de centrala ämbetsverken, regeringsdepartementen m. fl., skulle en högst avsevärd lättnad i arbetet uppstå, då de hade att göra med ett så mycket mindre antal självständiga kommuner.

På samma sätt skulle den officiella statistiken i hög grad underlättas och förenklas.

Säkerligen skulle också den väntade nya lagstiftningen på fattigvårdens och kommunalbeskattningens områden kunna vid tillämpningen betydligt underlättas, om de särskilda kommunala områden, inom vilka den skall verka, bleve till antalet färre.

Måhända bör också påpekas, att därest det, vid en omläggning av den kommunala rösträtten, skulle befinnas nödvändigt, att en ökad kontroll över den kommunala självstyrelsen från överordnade myndigheters sida eller på annat sätt anordnad hos oss infördes, de därmed förenade åtgärderna bleve av långt mindre besvärande och tidskrävande natur, om antalet kommuner kunde nedbringas och de kommunala myndigheter och befattningshavare, vilkas verksamhet skulle kontrolleras, därmed bleve färre. Dessutom skulle en då säkerligen i hög grad önskvärd utvidgning av kommunalfullmäktigeinstitutionen genom en sådan omreglering underlättas.

Att redan nu tillståndet i här berörda avseenden är i hög grad

otillfredsställande, torde framgå, bland annat, av en överblick över de nuvarande kommunernas storlek med hänsyn till invånareantalet.

Av de i bilagda tablå upptagna 2,410 landskommuner hava mer än hälften ett invånareantal understigande 1,500 personer. Gruppen 500—1,000 är den största. Gruppen 250—500 räknar icke mindre än 341 kommuner, och ett invånareantal mindre än 250 personer förekommer i 70 kommuner. Dessa siffror visa, vilket oerhört slöseri med såväl penningar som personliga krafter som för närvarande äger rum i fråga om kommunernas förvaltningsanordningar. Och huru mycket besvär och mångskriveri, som därav måste bliva en följd, ligger i öppen dag.

Med anledning av vad såhunda anförts, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och på vad sätt en omreglering av den kommunala indelningen i huvudsakligt syfte att mindre kommuner måtte sammanslås till större kommunala enheter må kunna genomföras, samt vidtaga de åtgärder, som av en sådan utredning kunna påkallas.

Stockholm den 18 januari 1918.

K. J. Ekman,
Jönköping.

Bilaga.

Tablå

utvisande landsbygdskommunernas storlek med hänsyn till folkmängden
den 31 december 1916.

L ä n	Antal kommuner med en folkmängd av										
	Intill 250	250— 500	500— 1,000	1,000— 1,500	1,500— 2,000	2,000— 3,000	3,000— 5,000	5,000— 10,000	10,000— 15,000	15,000— 20,000	Över 20,000
Stockholms	—	11	40	17	15	18	7	4	—	1	—
Uppsala	5	18	28	17	6	8	1	2	—	—	—
Södermanlands...	—	12	21	28	11	11	5	2	—	—	—
Östergötlands ...	2	16	49	40	16	13	8	4	—	—	—
Jönköpings	2	10	45	36	13	17	5	1	—	—	—
Kronobergs	2	7	19	19	8	18	13	—	—	—	—
Kalmar.....	1	11	26	20	16	11	14	6	—	—	—
Gottlands.....	11	44	32	5	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	—	1	3	3	2	15	6	5	—	—	—
Kristianstads	—	9	41	40	21	22	11	—	—	—	—
Malmöhus	15	40	84	52	23	15	7	3	—	—	—
Hallands	—	12	29	19	9	13	3	1	—	—	—
Göteborg och Bohus	—	3	19	24	17	8	8	6	1	—	1
Älvsborgs	9	52	73	41	14	21	10	—	—	—	—
Skaraborgs	23	79	104	36	7	10	3	—	—	—	—
Värmlands	—	3	11	13	19	18	16	7	1	—	—
Örebro	—	3	7	7	17	10	8	5	2	1	—
Västmanlands	—	5	15	19	13	8	7	2	—	—	—
Kopparbergs	—	—	2	3	9	12	6	16	2	—	1
Gävleborgs	—	1	2	6	6	7	12	12	3	—	—
Västernorrlands..	—	1	2	9	6	17	14	12	2	—	—
Jämtlands	—	3	9	14	10	15	6	2	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	1	2	—	11	9	1	2	—
Norrbottens	—	—	—	2	2	3	6	5	2	4	—
S:a för hela riket	70	341	661	471	262	290	187	104	14	8	2